

نقد و نظر

نشرنی

جهانِ نمایش

نمایش نامه نویسی

و

تراژدی تراژدی

ولادیمیر نابوکوف

ترجمه رضا رضایی

www.ketab.ir

سرشناسه: ناباکوف، ولادیمیر ولادیمیروویچ، ۱۸۹۹ - ۱۹۷۷ م. Nabokov, Vladimir Vladimirovich • عنوان و نام پدیدآور: نمایش نامه نویسی و تراژدی تراژدی / ولادیمیر نابوکوف؛ ترجمه رضا رضایی. • مشخصات نشر: تهران، نشر نی، ۱۳۹۹ • نوبت چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۹ • مشخصات ظاهری: ۵۳ ص. • شابک: 978-622-06-0308-5 • وضعیت فهرست نویسی: فیپا • یادداشت: عنوان اصلی: The man from the USSR and other plays: with two essays on the drama: play writing and the tragedy of tragedy • موضوع: نمایشنامه نویسی Playwriting، تراژدی Tragedy • شناسه افزوده: رضایی، رضا، ۱۳۳۵ - ، مترجم. • ده بندی کنگره: PN۱۶۶۱ • رده بندی دیویی: ۸۰۸/۲ • شماره کتابشناسی ملی: ۷۳-۷۲۷۸

قیمت ۱۲۰۰۰ تومان

نمایش نامه نویسی و تراژدی تراژدی
ولادیمیر نابوکوف

مترجم: رضا رضایی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: اصغر قلی‌زاده

لیتوگرافی: باختر • چاپ و صحافی: غزال

چاپ اول: تهران، ۱۳۹۹، ۱۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۶-۰۲۰۸-۵

نشانی: تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان رهی معیری، تقاطع خیابان فکوری، شماره ۲۰
کد پستی: ۱۴۱۳۷۱۳۷۱، تلفن دفتر نشر: ۸۸۰۲۱۲۱۴، تلفن واحد فروش: ۸۸۰۰۴۶۵۸-۹، نامبر: ۸۹۷۸۲۴۶۴
www.nashreny.com • email: info@nashreny.com • nashreny

© تمامی حقوق این اثر برای نشرنی محفوظ است. هرگونه استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن کلاً و جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست مطالب

۷	یادداشت مترجم
۱۱	مقدمه
۱۵	نمایش نامه نویسی
۲۵	تراژدی تراژدی

یادداشت مترجم

ولادیمیر ولادیمیروویچ نابوکوف (۱۸۹۹-۱۹۷۷) یکی از مهم‌ترین چهره‌های ادبی قرن بیستم محسوب می‌شود. قدرت انشا و سبک و نیز تخیل خیره‌کننده‌اش شهره است.

او در سنت پترزبورگ روسیه به دنیا آمد اما در سال ۱۹۱۹ (دو سال بعد از انقلاب سوسیالیستی ۱۹۱۷) به همراه خانواده از روسیه مهاجرت کرد. در انگلستان درس خواند و در سال ۱۹۲۲ در رشته ادبیات فرانسه و روس از کیمبریج فارغ‌التحصیل شد. سپس به برلین نزد خانواده رفت و در سال ۱۹۳۷ در آلمان و سپس تا سال ۱۹۴۰ در فرانسه زندگی کرد. در این سال‌ها نام مستعار «سیرین» آثار متعددی به زبان روسی نوشت و از راه ترجمه، تدریس زبان انگلیسی و آموزش تنیس امرار معاش کرد. در سال ۱۹۲۵ با ورا اسلونیم ازدواج کرد و از او صاحب سه پسر شد به نام دیمیتری که بعدها خواننده اپرا شد و در ترجمه آثار پدرش از روس به انگلیسی به او کمک کرد.

نابوکوف نوشتن به زبان انگلیسی را از سال ۱۹۳۷، که به پاریس رفت، شروع کرد. در سال ۱۹۴۰، با همسر و فرزندش به هر زحمتی بود، با یکی از آخرین کشتی‌ها به امریکا رفت. فرانسه به اشتغال ارتش هیتلر درآمده بود و خطوط کشتی‌رانی دیگر کار

نمی‌کردند. نابوکوف در سال ۱۹۴۰ استاد مهمان دانشگاه استنفورد شد، سپس در کالج ولزلی (۱۹۴۱-۱۹۴۸) ادبیات انگلیسی درس داد و در دانشگاه کورنل (۱۹۴۸-۱۹۵۹) ادبیات روس و جهان. مدت کوتاهی نیز پژوهشگر موزه جانورشناسی هاروارد بود. در سال ۱۹۴۵ تبعه آمریکا شد. نوشتن به روسی را رها کرد و به انگلیسی رمان نوشت اما همواره با حسرت از غنا و ظرافت زبان روسی یاد می‌کرد. آثار مهمی به زبان انگلیسی خلق کرد و رمان‌های روسی خود را به انگلیسی برگرداند. آثاری از پوشکین و لیرمونتوف را نیز به انگلیسی ترجمه کرد. مجموعاً هفت رمان نوشت^۱، صدها قطعه شعر، ده‌ها داستان کوتاه، نمایش‌نامه، نقد، تعدادی مقاله علمی دربارهٔ روانه‌ها، و چند مسئله شطرنج نیز طراحی کرد.

نابوکوف بعد از سال ۱۹۴۰ کار و زحمت سرانجام به کامیابی مالی رسید و تدریس را کنار گذاشت و از سال ۱۹۴۹ به مونتروی سوئیس رفت و یکسره به نوشتن و شکار پروانه پرداخت. در سال ۱۹۷۷ که در مونترو از دنیا رفت، میراثی گران‌قدر و غنی برای دوستداران ادبیات باقی گذاشت.

نابوکوف معتقد بود که علم ناب با تخیل همراه است و هنر ممتاز با واقعیت، و در هر دو نیز «جزئیات» است که اهمیت دارد. جزئیات آمیزهای است از همپوشانی‌ها و حجاب‌هایی که حقایق سحرانگیز را پنهان نگه می‌دارد، و زیبایی وحشی است و طبیعی. از سال ۱۹۵۹ که در سوئیس اقامت گرفت، خشم و بیزاریش از ناهنجاری‌های جهان، احساسات مبتذل و ادعاهای شبه علمی بیشتر شد. همه این‌ها را با لفظ روسی «پوشلوست» بیان می‌کرد که نه فقط آثار سرداران فرهنگ عوامانه بلکه نوشته‌های فروید و شعرهای ازرا پاند را نیز شامل می‌شد. عور کلی، با هر چیزی که رنگ و بویی از جبر و استبداد می‌داشت مخالفت می‌کرد. می‌دانیم که داستایفسکی و بالزاک را دوست نداشت اما تالستوی و فلوربر را تحسین می‌کرد. جیمز جویس را می‌ستود و بولسیز (یا اولیس) را شاهکار می‌دانست اما بیداری فینیگان‌ها

۱. سه عنوان از این رمان‌ها را من به فارسی ترجمه کرده‌ام (دفاع لوژین و پنین در نشر کارنامه و شاه، بیبی، سرباز در نشر ثالث).

را نفی می‌کرد. توماس مان را نویسندهٔ بزرگی نمی‌دانست و در ادبیات کلاسیک انگلیسی طرفدار جین آستین و شارلوت برونته بود. البته گرایش‌های عقیدتی در موضع‌گیری‌های ادبی او نقش داشتند. می‌توان گفت نابوکوف مشرب کلاسیک داشت، هرچند که مدرنیست یا حتی پست‌مدرنیست محسوب می‌شود. می‌گفت «یکی از کارکردهای همهٔ رمان‌هایم اثبات این نکته است که رمان به صورت عام وجود ندارد. کتابی که من پدید می‌آورم کاری است شخصی و خاص. موقعی که مطالبم می‌بسم هیچ منظوری ندارم جز نوشتن مطالبم. روی مجموعه‌ای از کلمات نیست می‌کشم، و زمان بسیار هم صرف می‌کنم، تا سرانجام حس تسلط و لذت کامل به من دست می‌دهد. اگر خواننده نیز زحمت بکشد، چه بهتر. هنر دشوار است.»

در دفتر «پیش‌نامه‌نویسی» و «تراژدی تراژدی» نیز با عقاید و داوری‌های خاص او دربارهٔ هنر، بیان شناخته شده و آثارشان روبه‌رو می‌شویم، زیرا نابوکوف با چارچوب‌ها و قواعد سفت و سخت کنار نمی‌آید و از اختیار آدمی دفاع می‌کند. هنری که غل و زنجیر به دست‌وپایش بسته باشند دیگر هنر نیست. معتقد است که دنیا به صحنهٔ تئاتر می‌ماند و صحنهٔ تئاتر نیز با دنیا، هر چیزی که «طبیعی بودن» کارها و چیزها را از بین ببرد مخل هنر است. تئاتر کورانه از قانون علیت در صحنهٔ نمایش تبعیت کرد، زیرا «واقعیت» زندگی انواع «تصادف» در خود دارد. در این دو گفتار و مقدمهٔ دیمیتری نابوکوف (پسر او و مترجم و شارح کتاب) با مطالب روشن‌گرانه و بدیعی مواجه می‌شویم که خواه ناخواه ما را به تأمل می‌دارد و دریچه‌های تازه‌ای به روی ما می‌گشایند. در عین حال، طنز مخصوص نابوکوف و «تئاتر» جالب‌تر کرده است. در مجموعهٔ جهان‌نمایش، کتاب حاضر اولین کتاب است که ما در زمینهٔ مباحث نظری درام منتشر می‌کنیم و امیدواریم انتشار این نوع آثار روشن‌گر و تامل‌برانگیز را ادامه بدهیم. طبیعی است که از پیشنهادها و دیدگاه‌های خوانندگان و سرفه‌مندان و کارشناسان استقبال می‌کنیم.

رضا رضایی

تابستان ۹۹